

YENİ TREND SOSYAL MEDYA KAZANÇ KAPISI BİGO LİVE PLATFORMU VE UYGULAMADAN ELDE EDİLEN GELİRLERİN VERGİSEL BOYUTU

NEW TREND SOCIAL MEDIA GAIN GATE BIGO LIVE PLATFORM AND
THE TAX DIMENSION OF THE REVENUES OBTAINED FROM
THE APPLICATION

Ramazan AYDEMİR*

ÖZ

Eski zamanlarda insanlar canları sıkıldığı zaman geleneksel sokak oyunları, atari-konsol oyunları ile vakit geçirirken günümüzde teknolojinin gelişmesiyle bu durum yerini çoğunlukla sosyal medya uygulamalarına bırakmıştır. Can sıkıntısı ve dijital sosyalleşme ile başlayan bu süreç zamanla yeni kazanç kapıları da açmıştır. Çalışmamızın konusunu oluşturan Bigo Live uygulaması, insanların canlı yayınlar ile hayatlarındaki anlarını göstermek, yeteneklerini sergilemek, etkileşimde bulunmak ve daha sonra gerçek paraya çevrilecek sanal hediyeler göndermek için oluşturulmuş bir canlı video sosyal platformudur. Ancak uygulamadan elde edilen gelirlere ilişkin vergisel yükümlülüklerin yerine getirilmemesi problemleri de beraberinde getirmektedir. Bu çalışmanın amacı Bigo Live uygulamasında yayın yapanların faaliyetini tanımlamak,

ABSTRACT

In the past, when people were bored, they spent time with traditional street games, arcade-console games, but today, with the development of technology, this situation has mostly left its place to social media applications. This process, which started with boredom and digital socialization, has also opened new earning doors over time. The Bigo Live application, which is the subject of our study, is a live video social platform created to show people's moments in their lives through live broadcasts, showcase their talents, interact and send virtual gifts that will later be converted into real money. However, the failure to fulfill the tax obligations related to the revenues obtained from the application also brings problems. The purpose of this study is to describe the activities of those who broadcast on Bigo Live application, to reveal which income

* Vergi Müfettişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, rmzn.aydmr@hotmail.com, ORC-ID: 0000-0003-0993-7791.

Aydemir, R. (Ocak 2023). Yeni Trend Sosyal Medya Kazanç Kapısı Bigo Live Platformu ve Uygulamadan Elde Edilen Gelirlerin Vergisel Boyutu, *Vergi Raporu*, 280, (11-24).

hangi gelir unsuru yönünden vergilendirilmeleri gerektiği ortaya koymak, sosyal içerik üreticiliği istisnasından istifade edip edemeyeceklerini irdelemek ve vergilendirme noktasında özellik arz eden hususları değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Bigo Live, Sosyal Medya, Covid, Sosyal İçerik Üreticiliği, Ticari Kazanç.

JEL Sınıflandırma Kodları: H20, K34.

GİRİŞ

Sosyal medya uygulamaları, günümüzde insanların eğlenceli vakitler geçirmek ve gerçek anlamda gelir elde etmek için mesai harcadığı alanlar haline gelmiştir. Son dönemlerde bu uygulamalara yenileri eklenmekte ve gün geçtikçe de kullanıcı sayısı milyonlar seviyesinde artarak artmaktadır. Öyle ki bu uygulamalar artık televizyon dünyasındaki kanallar gibi birbirine rakip olmaktadır. Uygulamalar insanları kendine çekmek için farklı türden para kazanma yolları sunmaktadır.

Akıllı telefon, tablet ve internet kullanımının yaygınlaşması, üzerine covid pandemisiyle insanların evlerinde kalması, canlı yayın yapılabilen platformların oldukça önem kazanmasını sağlamıştır. Hatta bu süreçte kısa sürede yıldızlaşan platformlar da olmuştur. Bunlardan bir tanesi de Bigo Live uygulamasıdır.

Bu uygulamalar arasına son dönemde hızlı bir şekilde giriş yapan ve oldukça yaygın kullanılmaya başlanan Bigo Live uygulaması farklı yollardan kullanıcılarına para kazanma imkânı sunmaktadır. Bu durum uygulamanın Türkiye’de de kullanımını artırmış ve Türkiye’de yerleşik gerçek kişiler uygulamadan doğrudan (Bigo Live) ve dolaylı (aracı ödeme kuruluşları vasıtasıyla) gelir elde etmeye başlamışlardır.

Covid ile birlikte işsizliğin de artması insanlara sosyal medya platformlarında vakit geçirip eğlenmenin ötesinde gelir de elde edilebileceğini göstermiştir. Bu haliyle sosyal medya platformları iş arayanları, tabiri caizse “kuraklıktan

element should be taxed, to examine whether they can benefit from the exception of social content production and to evaluate the issues that are characteristic at the point of taxation.

Keywords: Bigo Live, Social Media, Covid, Social Content Production, Commercial Gain.

JEL Classification Codes: H20, K34.

çatlamış toprağa düşen yağmur damlaları” gibi etkilemiştir. Ancak bu platformlardan elde edilen gelirlerin vergisel yükümlülükleri çoğunlukla göz ardı edilmiştir.

Bigo Live uygulamasından farklı şekillerde elde edilen gelirlerin ülkelerin nezdinde vergilendirilmesi gerekmektedir. Ancak söz konusu uygulamayı kullananların gelir elde ettiği kazançının vergilendirilmesi hangi gelir unsuruna göre yapılacaktır? Vergisel yükümlülüklerini yerine getirmeyen yayıncılara usulsüzlük cezası kesilebilecek midir? Kesilecekse hangi sınıftan, hangi satırdan kesilebilecektir? Bigo Live platformu kazançları sosyal içerik üreticiliği istisnası kapsamında değerlendirilecek midir? Çalışmada bu kapsamda Bigo Live uygulamasından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi değerlendirilecektir.

1- BIGO LIVE PLATFORMUNA İLİŞKİN BİLGİLER

Bigo Live kendisini “Kullanıcıların hayatlarındaki anları göstermek, yeteneklerini sergilemek, etkileşimde bulunmak ve gerçek zamanlı olarak sanal hediyeler göndermek için yayın yaptıkları ve dünya çapındaki insanlarla eğlenceli canlı oturumların keyfini çıkardıkları küresel bir canlı video sosyal platformudur. Uygulama 150’den fazla ülkede mevcuttur.” şeklinde tanıtmaktadır.

Bigo Live çevrimiçi video paylaşma yani yayın yapma aracıdır. Bu platformda para kazanmanın birden çok yolu bulunmaktadır. Amaç her zaman ilgi çekici içerik üretmeye dayalıdır.

- Canlı yayına geçiş ve popüler canlı yayınları izleme,
- Canlı görüntülü sohbet ve görüntülü görüşme,
- Canlı oyun,
- Canlı PK (düello) “Yayıncılar, daha fazla cazibe puanı alan tarafın oyunu kazanacak olduğu bu düelloda diğer insanlarla PK mücadelelerine girebilir”,
- Bar (Platform üzerinde video paylaşımı).

Bigo Live Mart 2020’de, toplam uygulama içi satın alma gelirin göre akış uygulamaları arasında Amerika Birleşik Devletleri’nde 5. ve dünya çapında 6. sırada yer almaktadır.¹

Canlı PK: PK (karşılıklı anlık savaş) yayıncılar arasındaki gerçek zamanlı rekabettir. Bu özellik, canlı bir yarışma (etkinlik) için iki veya daha fazla canlı yayıncıyı ve izleyicilerini bir araya getirir. Yarışmacılar müzikten dansa, komediden gösteriye kadar çeşitli kategorilerde birbirlerine meydan okuyabilirler. Her savaş sadece birkaç dakika sürer. Yarışma sırasında izleyicilerden hediyeler alarak en çok elmas kazanan yayıncı, kazanan olarak ilan edilir.² Yurtdışında da gittikçe popülerleşen uygulama ülkelerin sembolü haline gelen meydanlara yerleştirdiği büyük tanıtım görselleri ile de ününü genişletmek istiyor. Büyük etkinliklerde kazananların sergilendiği bu tanıtımlarda, yayıncılar Amerika’nın ünlü Times Meydanı’nda bile sergilenme şansı bulabiliyor.³

Bigo Live uygulamasının gelir sağlayan ve büyük organizasyonlar oluşturularak çok daha geniş kitlelere ulaşan profesyonel oyuncuların ön planda olduğu bir diğer özelliği ise oyun yayıncılığıdır.

Bigo Live Oyun (Mobile Gaming): Oyun dünyasına yapılan Türkiye’deki yatırımların artması ile birlikte, birçok profesyonel oyuncuyu Bigo Live’da da bulmak mümkün. Uzaktan erişim sayesinde etkileşimin oldukça yüksek olduğu oyun topluluğunun çok hızlı büyüdüğü bu kategoride izleyenlerin favori oyuncularını desteklemesi ve oyuncuların da yüksek kazançlar elde ettiği belirtiliyor.⁴ Bu kategoride düzenlenen büyük turnuvalarda takımlar halinde karşılaşmalar ya da birebir karşılıklı mücadeleler düzenlenerek kazananlara ödüller dağıtılarak kullanıcılara para kazandırılmaktadır.

Bigo Live uygulamasından diğer para kazanma yolları ise blog.bigo.tv internet sitesinde aşağıdaki gibi anlatılmıştır:

- Bigo Live’da resmi yayıncı olarak çalışma

Bigo Live bu yolda insanlarla etkileşimi kurmayı seven, yeteneğine güvenen ve kendini eğlenceli kabul eden kişileri resmi yayıncı olarak çalıştırmaya davet etmektedir. Gelirin, içerik türü, takipçi sayısı ve yayın için harcanan zaman gibi faktörlere dayandığı ifade edilmektedir. Global olarak, Bigo Live yayıncılarının ayda 5.000 dolar kadar kazandıkları bilinmektedir.

- Bigo Live’da Bigo Live ajansı (işe alım görevlisi) olarak çalışma

Bigo Live bu yolda ise yeterli influencer, sanatçı ve ünlü kaynağını olan kişileri işe alım görevlisi olarak çalışmaya davet etmektedir. Bigo Live ajansı (işe alım görevlisi) olarak Bigo Live’a getirilen yayıncılar sayesinde komisyon ve ekstra gelir kazanılabilecektir. Ne kadar çok influencer/yayıncı getirilirse orantılı olarak kazanılacak ödüller de artacaktır.

¹ Wikipedia. “Talk: Bigo Live”. (https://en.wikipedia.org/wiki/Bigo_Live). Erişim Tarihi: 1 Haziran 2022.

² Bigo Live. “Bigo Live’da PK Ne Anlama Geliyor? PK’ye Nasıl Başlanır?”. (<https://blog.bigo.tv/tr/sss/bigo-live-start-pk/>). Erişim Tarihi: 5 Haziran 2022.

³ Shiftdelete.net. “Teknoloji Haberleri”. (<https://shiftdelete.net/sosyal-medya-dunyasinin-eglenceli-uygulamasi-bigo-live>). Erişim Tarihi: 5 Haziran 2022.

⁴ Onedio. “Haberler, Teknoloji, Yapay Zeka, Sosyal Medya”. (<https://onedio.com/haber/sosyal-medya-dunyasinin-eglenceli-uygulamasi-bigo-live-1005124>). Erişim Tarihi: 7 Haziran 2022.

- Bigo Live'da referans programına katılarak para kazanma

Bigo Live bu yolda da zaman zaman referans programı ya da "arkadaşına tavsiye et" programı sunmaktadır. Örneğin Türkiye'de "arkadaşına tavsiye et" programına katılarak, her geçerli indirme ve kayıt için 2 dolar kazanılabilmektedir. Bigo Live kişileri Türkiye'de 20.000 Türk Lirasına kadar kazanmak için bu programa katılmaya davet etmektedir. Referans programı resmi yayıncı ve ajans (işe alım görevlisi) işleri yanında ek gelir ve ödül imkanı sağlamaktadır.

- Bigo Live'da sanal hediyeleri nakde çevirerek para kazanma

Bigo Live uygulaması kullanıcıların birbirine sanal hediye göndermelerine olanak sağlamaktadır. Alınan hediyeler kullanıcının hediye havuzunda toplanır ve istenildiği zaman uygulama tarafından kullanıcının hesabına para olarak aktarılabilmektedir. Ayrıca ödeme aracı kuruluşları vasıtasıyla da Bigo Live yayıncılarına ödeme yapabilmektedir. Elektronik ödeme aracı kuruluşları çalışma sisteminde kullanıcılar sisteme ait hesaba mobil ödeme, kredi kartı ve/veya havale gibi yöntemlerle para yatırır, sistem yatan parayı e-para, e-money vb. olarak adlandırılan sanal para birimine dönüştürür. Kullanıcı da hesabındaki bu sanal parayı anlaşmalı olan tüm sitelerde kullanabilmektedir.

Elektronik ödeme aracı kuruluşları, faaliyetlerini Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu (BDDK) ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından getirilen düzenlemeler kapsamında yürütmektedir. Bu kuruluşlar, BDDK'dan aldığı görüş yazısı doğrultusunda oyun sitelerinde ödeme yapmak isteyen kullanıcıların ödemelerine aracılık eden, oyun sitesinin sahibi firmalar adına topladığı bu tutardan %0.5, %1, %2 gibi (ticari sözleşmeye göre değişiyor) komisyon oranları üzerinden komisyon tutarını düşüp geriye kalan bakiyeyi oyun sitesinin sahibi olan firmaya gönderen bir şirketlerdir.

Yayıncılar, Bigo Live ile yayıncı sözleşmesi imzalayarak bu platformda yayın açan ve izleyicileri olan gerçek kişilerdir. Bu yayıncılar, bu platformda dilerse oyun videoları yayınlayabilir, dilerse sadece kendisinin görüldüğü bir yayın açarak çeşitli yarışmalar düzenleyerek izleyicilerle sohbet edebilir. Bahsi geçen platform bir oyun ve yayın sitesi olup ödeme aracı kuruluşlarla farklı iş modelleri üzerinden imzalanan ticari sözleşmeleri bulunmaktadır. Bu iş modellerinden birinde Bigo Live, bünyesinde bulunan yayıncılara ödemeleri gereken tutarları ödeme aracı kuruluşlara gönderir ve kendi adına bu tutarları yayıncılara ödemesini talep eder. Ödeme aracı kuruluşlara ise anlaştığı komisyon oranı karşılığında bu tutarları Bigo Live'in istediği yayıncılara göndermektedir.

2- YASAL DÜZENLEMELER

Çalışmamızın önceki bölümlerinde Bigo Live'in canlı yayın yapma imkânı veren bir oyun ve yayın sitesi platformu olduğu belirtilmiştir. Gelin tespiti açısından öncelikle Bigo Live'in ülkemizdeki statüsünün ortaya konması gerekmektedir. Esasında Bigo Live'in elde ettiği gelirin mahiyeti özü itibarıyla bir hizmet geliridir. Bigo Live, yayıncılar ile izleyenleri bir araya getirmektedir. Bu bir araya getirme özelliğinin de devamlılık ve organizasyon halinde yapıldığı izahtan varestedir. Bu yönüyle Bigo Live platformunun Türkiye'de iş yeri veya daimi temsilcisi olsaydı ve Türkiye'de kazanç elde etseydi ticari kazanç gibi vergilendirileceği açık iken yayıncılar açısından durum etraflıca değerlendirilecektir.

Diğer taraftan Bigo Live'in ödeme aracı kuruluşları üzerinden ödeme yapması noktasında bu kuruluşlar ticari sözleşmelere göre değişen oranlarda komisyon geliri almakta olup kalan tutarlar yayıncılara aktarılmaktadır. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 37 ila 51'inci maddelerinde, komisyonculuk faaliyeti ticari kazanç kapsamında vergilendirilmekte olup, bu nedenle ödeme

aracı kuruluşlarının kazancının da gelir unsurlarından ticari kazanç yönünden vergilendirilmesi gerektiği tabidir.

Bigo Live yayın hizmetlerinde yayıncıların gelirlerinin vergilendirilmesi açısından faaliyetin ticari kazanç ve serbest meslek kazancı arasında hangi gelir unsuru bağlamında değerlendirileceği sorusu akla gelmektedir. Çalışmamızın izleyen bölümlerinde bu sorunun cevabı açıklanmaya çalışılacak olup yayıncıların gelirlerinin vergisel boyutu ele alınacaktır.

2.1- Gelir Vergisi Açısından Değerlendirme

Öncelikle çalışmanın bu bölümünde Bigo Live uygulamasında yayıncıların gelirlerinin hangi gelir unsuru kapsamında vergilendirilmesi gerektiği değerlendirilecektir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun⁵ 1'inci maddesinde gerçek kişilerin gelirlerinin gelir vergisine tâbi olduğu hüküm altına almıştır. Aynı madde de gelir bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarı şeklinde tanımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 2'nci maddesinde gelire giren kazanç ve iratlar; Ticarî kazançlar, Ziraî kazançlar, Ücretler, Serbest meslek kazançları, Gayrimenkul sermaye iratları, Menkul sermaye iratları ile Diğer kazanç ve iratlar şeklinde sıralanmış olup, söz konusu kazanç ve iratların tespitinde gerçek ve safi miktarlarının nazara alınacağı ifade edilmiştir.

Aynı Kanunun 37'nci maddesinde ise her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazancın ticari kazanç olarak kabul edileceği belirtilmiştir.

Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre bir faaliyet sonucunda elde edilen kazancın ticari faaliyetten elde edilmiş bir kazanç sayılması için, aşağıda belirtilen unsurlara sahip olması gerekmektedir.

- Emek-Sermaye Özelliği,
- Devamlılık Özelliği,
- Organizasyon Özelliği,
- Hacim Özelliği,
- Gelir ve Kazanç Potansiyeline Sahip Olma Özelliği.

Çalışmanın önceki bölümlerinde Bigo Live'in canlı yayın yapma imkânı veren etkileşimi yüksek bir platform olduğu belirtilmiştir. Bigo Live, yayıncılar ile canlı yayınları izleyenleri bir araya getirmektedir. Bu bir araya getirme çalışmasının da devamlılık ve organizasyon halinde yapıldığı açıktır. Yayıncılar açısından da durum genel olarak bu minvaldedir.

Bigo Live'da yapılan etkinliklere uygulamada "Bigo Live PK" yani başka yayıncılarla yapılan ortak yayınlar denmektedir. Bu yayınlarda iki veya daha fazla yayıncı aralarında organize olarak uygulamada düzenledikleri yarışmalarla/etkinliklerle çok sayıda izleyici ile bir araya gelmektedir. İzleyiciler iki veya daha fazla yayıncının yayınladığı aynı yayını aynı anda izlemektedir. Bu tarz yayınlar büyük düellolara sahne olmakta olup bu kapsamda yarışmalar düzenlenmektedir. Bu yayınlarda komedi, dans, müzik vb. konularda düzenlenen yarışmalarda izleyiciden en çok hediye alan yayıncı yarışmayı kazanmaktadır. Söz konusu hediyeler ise daha sonra paraya çevrilmekte ve yayıncının hesabına Bigo Live tarafından doğrudan ve/veya dolaylı olarak (aracı ödeme kuruluşlarınca) yatırılmaktadır. Dolayısıyla uygulamada düzenlenen canlı yayın etkinliklerinin/yarışmalarının bir araya getirme özelliği çalışmanın devamlılık ve organizasyon halinde yapıldığını göstermektedir.

Öte yandan canlı yayınlarda yapılan yarışmalar/düellolar zaman geçtikçe işin daha da profesyonel hale gelmesini sağlamaktadır. Canlı yayınların daha kaliteli olması adına hatta bir TV

⁵ 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 10 Haziran 2022.

kanalı edasında görüntü sunması bağlamında bu işin bir ekip halinde yapılmasını gerekli kılmaktadır. Bu kapsamda bir reji ekibi kamera arkasında yerini almaktadır. Bu ekipler canlı yayınları ve uygulamada oynanan oyunları yönetme ve ekran karşısına koyma işini üstlenmektedir. Bu haliyle reji ve kamera arkası ekipleri “işçi çalıştırılması özelliği” ile bu canlı yayınların organizasyon halinde yapıldığına karine teşkil edecektir. Öyle ki bu ekipler söz konusu canlı yayınları tüm sosyal medya platformlarından paylaşarak izleyicileri etkinliğe davet etmektedir. Bu bakımdan organizasyonun varlığından söz etmek bu aşamada mümkün hale gelecektir. Nitekim işçi çalıştırılması organizasyonun emarelerindenidir.

Bigo Live uygulamasında daha çok para kazanmanın bir diğer yolu ise yayıncıların birbirine hediye göndererek destek olmasıdır. Bigo Live yayıncıların bu şekilde çok daha fazla para kazanacağını vurgulamaktadır. Bu kapsamda yayıncılar ilgili bir yılda farklı tarihlerde çok sayıda işlemle uygulamaya kredi kartından para yükleyerek, banka hesabından eft/havale göndererek diğer yayıncılara hediye (daha sonra gerçek paraya çevrilmekte olan) göndermektedir. Ve yine daha çok gelir elde edebilmek için uygulamadan bir şeyler satın alarak maliyete katlanmaktadır. İlgili yılda farklı tarihlerde yayıncıların banka hesaplarına Bigo Live ve aracı kuruluşlar tarafından doğrudan ve dolaylı olarak paralar yatmaktadır. Bu hususun da çalışmanın devamlılık halinde yapıldığına karine teşkil ettiği yönünde bir kanaate varabiliriz.

Bigo Live uygulamasında daha çok gelir etmenin en önemli özelliğinin yayıncının da başka yayıncılara hediye göndermesi ve bu şekilde destekte bulunması olduğunu belirtmiştik. Yayıncılar ilgili yılda uygulamaya çok sayıda işlemle para

yükleyerek hediye göndermektedir. Canlı yayınlar sırasında ise para kazanmak adına şahsi emeğini ortaya koymaktadır. Bu durum bize göre yayıncıların emek ve sermaye karışımı bir kaynağa bağlı olarak gelir elde ettiğine karine teşkil etmektedir.

Diğer taraftan Bigo Live yayıncıları yapacakları/yaptıkları canlı yayınları diğer sosyal medya hesaplarından (Instagram, Youtube gibi) paylaşarak kendi reklamlarını yapmakta ve daha çok izleyiciye dolayısıyla daha çok hediye paraya ulaşmayı hedeflemektedir. Bu yönüyle uygulamada ticari amaçlı haberleşmenin kullanılması, reklam yapılması gibi kıstaslarında çalışmanın hacim özelliğine karine teşkil ettiği yönünde bir kanaate varabiliriz.

Öte yandan Bigo Live’da yapılan canlı yayınlar, bu platformda yayınlanmaya devam ettiği müddetçe, çeşitli kriterlere göre belirli periyotlar itibarıyla içerik sahibine gelir sağlamaktadır. Bu bakımdan yayıncıların şahsına ait Bigo Live hesabında yaptığı canlı yayın içerikleri nedeniyle uygulama gelecek dönemlerde de kazanç elde etme potansiyelini barındırmaktadır.

Osmaniye Valiliği Defterdarlık Gelir Müdürlüğünün vermiş olduğu bir özalgede⁶ “*Ticari faaliyet, bir tür emek-sermaye organizasyonuna dayanmakta olup kazanç sağlama niyet ve kastının bulunup bulunmaması, böyle bir organizasyon tarafından icra edilen faaliyetin “ticari faaliyet” olma niteliğine etki etmemektedir. Ancak, bir faaliyetin “ticari faaliyet” sayılabilmesi için kazanç sağlama niyet ve kastı gerekmemeyle birlikte, faaliyeti icra eden organizasyonun bütün unsurları ile birlikte değerlendirildiğinde kazanç sağlama potansiyeline sahip olması gerektiği ortaya çıkmaktadır.*

Youtube başta olmak üzere çeşitli sosyal platformlara yüklenen içerikler, bu platformlardan

⁶ Osmaniye Valiliği Defterdarlık Gelir Müdürlüğü. 01.09.2021 tarih. 54451858-045-22752 sayılı özelgesi. (www.gib.gov.tr). 10 Ağustos 2022

silinmediği müddetçe, takipçi ve izlenme oranları gibi çeşitli kriterlere göre belirli periyodlar itibariyle içerik sahibine gelir sağlamaktadırlar. Bu bakımdan şahsınıza ait Youtube kanalınıza yüklediğiniz içeriklerin Youtube kanalınızda halen yüklü olması, bu içerikler nedeniyle gelecek dönemlerde de kazanç elde etme potansiyelini barındırmaktadır.

Öte yandan, Youtube başta olmak üzere çeşitli sosyal platformlarda benzer şekilde içerik/ içerikler üretmek, ticari kazancın tespitinde aranan devamlılık kastı ve bir organizasyonun varlığına karine teşkil etmektedir.” açıklamalarına yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, Bigo Live uygulamasında yayınlanan canlı yayın içerikleri nedeniyle yayıncıların elde ettiği gelirlerin ticari kazanç olarak değerlendirilmesi gerektiği yönünde bir kanaate varabiliriz.

Aslında sosyal medya platformlarına yüklenilen içerikler kapsamında icra edilen faaliyetleri elektronik (sanal) pazar yerleri (Trendyol gibi) vasıtasıyla mal/hizmet satışı gerçekleştiren mükelleflerin yaptığı faaliyetlere benzetebiliriz. E-pazarlar aracı kılınarak gerçekleştirilen satışlarda tahsilat e-pazar tarafından yapılmakta, belli koşullar sağlandıktan sonra komisyon kesilerek satışı gerçekleştiren mükellefin banka hesabına transferi sağlanmaktadır. Bigo Live’da da canlı yayın içerikleri kapsamında alınan hediye paralar, uygulama tarafından belli koşullarda kesinti yapıldıktan sonra canlı yayını gerçekleştiren içerik sahibi yayıncıların banka hesabına transfer edilmektedir. Elektronik pazar yerleri ve bu yerler vasıtasıyla mal/hizmet satışı gerçekleştiren işin organizasyonu itibariyle ticari kazanç elde etmektedir. Bigo Live platformu vasıtasıyla içerik üretenlerde sosyal platform pazarına ilişkin organizasyonun temel ayaklarını oluşturmaktadır.

Vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin işlemlerin gerçek mahiyeti esas alınmakta, diğer bir ifade ile vergi uygulamala-

rında olayın görünen yönü değil gerçek biçimi esas alınarak buna göre işlem yapılmaktadır. Bu bakımdan Bigo Live platformu vasıtasıyla içerik icra edenlerin faaliyetinin ticari kazanç olduğu yönünde bir kanaate varabiliriz.

Öte yandan, Bigo Live uygulamasında Bigo Live ajansı (işe alım görevlisi) olarak platforma getirilen yayıncılar kapsamında elde edilen komisyon gelirleri ile referans programı ya da “arkadaşına tavsiye et” programı kapsamında elde edilen gelirlerin de ticari kazanç olarak değerlendirilmesi gerektiği yönünde bir kanaate varabiliriz. Her iki kazanç türünde de gelir elde eden kişi platform ile diğer kişileri bir araya getirme özelliği ile aracılık işini üstlenmektedir. Bigo Live ajansı olarak yapılan işte ünlü, tanınmış ve takipçi kitlesi yüksek kişilerin, referans programında ise kişinin çevresindeki diğer insanların platform ile arasında aracılık yapılmaktadır. Bu yönüyle elde edilen gelirlerin de ticari kazanç olarak vergilendirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, Bigo Live’da resmi yayıncı olarak çalışanların Bigo Live’in emir ve talimatları altında iş yapması halinde elde edilen gelirin ücret kapsamında vergilendirilmesi gerektiği tabiidir.

Çalışmamızın bu kısmında Bigo Live uygulamasında gelir elde edip bu gelirlerini beyan etmeyen yayıncılar açısından ne tür cezai işlemlerle karşı karşıya kalabilecekleri ele alınacaktır. Konu anlaşılır olması açısından aşağıda örnek-lendirilmiştir:

Örnek 1: Muğla’nın Fethiye ilçesinde yaşayan üniversite öğrencisi Bay A 2020 yılında Bigo Live uygulamasında <https://www.bigo.tv/tr/games> isimli web sitesinde yayın yapan bir yayıncıdır. Bay A bu platformda 2020 yılında farklı tarihlerde diğer yayıncılar ile birlikte çeşitli kategorilerde (müzik, dans, komedi gibi) yarışmalar düzenleyerek canlı yayınlar yapmakta ayrıca oyun videoları yayınlayıp turnuvalara da katılmaktadır. Bigo Live platformu Bay A’nın faaliyeti

kapsamında kendisinin banka hesabına swift yoluyla doğrudan 500.000,00-TL, ve ödeme aracı kuruluşları vasıtasıyla da 400.000,00-TL göndermiştir. Öte yandan Bay A uygulamaya getirdiği tanınmış kişiler dolayısıyla 80.000,00-TL ve referans programı kapsamında da 20.000,00-TL gelir elde etmiştir. Bay 2020 yılında işe başlama bildirimi yapmamış ve herhangi bir beyanname vermemiştir.

Bay A'nın söz konusu platforma havale/eft ettiği ya da kredi kartından yükleme yaptığı tutarlar ve uygulama için gerekli cep telefonu, bilgisayar, monitör, webcam, mikrofon, tripot vb. teknik ekipman ile mobil/ev internet faturası gibi kıstaslarda 500.000,00-TL maliyeti/gideri bulunmaktadır.

Durum: Örnekte açıklandığı üzere, Bay A'nın 2020 yılında Bigo Live uygulaması üzerinden elde ettiği gelirlerini kayıt ve beyan dışı bıraktığı tespit edilmiştir. Bu husus dikkate alındığında Bay A'nın vergi incelemesi sırasında aşağıdaki durumlar ile karşılaşacağı tabidir.

Bay A'nın Bigo Live uygulamasından elde ettiği gelirlerin ticari kazanç olarak vergilendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için iktisadi icaplar gereği katlanılması gereken maliyet ve giderlerin de bulunduğu dikkate alındığında, Bay A'nın elde ettiği hasılat üzerinden katlandığı maliyet/gider düşüldüğünde 500.000,00-TL üzerinden cezalı tarhiyat işlemi uygulanacaktır. Ayrıca fatura düzenlemekten ötürü KDV dahil tutar üzerinden 213 sayılı VUK'un 353'üncü maddesinin birinci fıkrasının 1'inci bendine göre özel usulsüzlük cezası kesileceği de tabidir. Peki, 2020 yılında beyanname vermeyen Bay A adına beyanname vermemekten ötürü usulsüzlük cezası kesilebilecek midir?

449 Sıra No.lu VUK Genel Tebliğinde yer aldığı üzere müstakar hale gelmiş yargı kararları üzerine potansiyel mükelleflere için ticari yönden geçmişe yönelik mükellefiyet tesis edilmesi du-

rumunda fiilen ve hukukun beyanname verme imkanları olmadığından özel usulsüzlük cezası veya usulsüzlük cezası kesilmeyecektir. Ancak VUK'un 352/1-7 maddesi hükmü uyarınca usulsüzlük cezası kesilmesine yönelik işlemlerin yapılmasına devam edilecektir. Peki, bu durumda Bay A adına hangi sınıftan, hangi satırdan usulsüzlük cezası kesilebilecektir.

VUK'un 177'nci maddesi uyarınca 513 Sıra No.lu V.U.K Genel Tebliği ile 2020 yılı için "yıllık gayrisafi iş hasılatı" 140.000,00-TL'yi aşan mükelleflerden bilanço hesabı esasına göre defter tutma haddini geçenlerin birinci sınıfa dahil olduğu kabul edilmiştir. Buna göre Bay A'nın 2020 yılı gayrisafi hasılatı toplam 1.000.000-TL olduğundan birinci sınıf tüccar sayılması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla Bay A adına 513 Sıra No.lu V.U.K Genel Tebliğinde "sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar" için öngörülen satırdan VUK'un 352/1-7 maddesi hükmü uyarınca I. derece usulsüzlük cezası kesilmesi gerektiği yönünde bir kanaate varabiliriz.

Diğer taraftan "yıllık gayrisafi iş hasılatı" bilanço hesabı esasına göre defter tutma haddini geçmeyen mükelleflere ise VUK'un 178'inci maddesinde "177'nci maddede yazılı olanların dışında kalanların" ikinci sınıf tüccar sayıldığı hükmü üzerine "ikinci sınıf tüccarlar" için öngörülen satırdan I. derece usulsüzlük cezası kesilmesi gerektiği yönünde bir kanaate varabiliriz. Bu durumda Bay A'nın Bigo Live uygulamasından elde ettiği hasılat 2020 yılında 140.000,00-TL'yi aşmasaydı "ikinci sınıf tüccarlar" için öngörülen satırdan usulsüzlük cezasına muhatap olacaktı diyebiliriz.

Bigo Live uygulamasında faaliyet icra eden ve faaliyetini belli bir süre sonalandıran yayıncıların işe başlama ve işi bırakma bildirim ödevlerini yerine getirmesi usulsüzlük cezasına maruz kalmamaları için önemlidir. Sosyal medya faaliyetleri kısa sürede tükenen zamanla kaybolan içeriklere de sahne olmaktadır. Ancak bu

durum bu sahnede icra edilen faaliyetlerin vergi kanunlarında yer alan bildirimlerin yapılmayacağı anlamını içermemektedir. Yayıncılar bir süre sonra platformda tutunamadığından yayınlarına son vermektedir. Durum böyle olunca keyfiyetin sonlandırılması için de işi bırakma bildiriminde bulunulması gerekmektedir.

2.2- Sosyal İçerik Üreticiliği Kapsamında Değerlendirme

Çalışmanın bir önceki bölümünde Bigo Live uygulamasında yayıncıların gelirlerinin ticari kazanç kapsamında vergilendirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bu bölümde ise 26 Ekim 2021 tarihli ve 31640 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 7338 sayılı Kanunun 2’nci maddesi ile Gelir Vergisi Kanununa eklenen “Sosyal içerik üreticiliği ile mobil cihazlar için uygulama geliştiriciliğinde kazanç istisnası” başlıklı mükerrer 20/B maddesi irdelenecektir. Söz konusu madde 1/1/2022 tarihinden itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir. Buna göre Bigo Live platformu üzerinden elde edilen gelirin sosyal içerik üreticiliği kazanç istisnası kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği çalışmamızın bu bölümünde ele alınacaktır.

Yukarıda bahsi geçen madde hükümlerine göre, internet ortamındaki sosyal ağ sağlayıcıları üzerinden metin, görüntü, ses, video gibi içerikler paylaşan sosyal içerik üreticilerinin bu kapsamda icra ettiği faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar gelir vergisinden istisna olacaktır. Ancak bu hükmün uygulanabilmesi için Türkiye’de kurulan bankalarda bir hesap açılması ve bu faaliyetlere ilişkin tüm hasılatın münhasıran bu hesap aracılığıyla tahsil edilmesi şarttır.

Bankalar, bu kapsamda açılan hesaplara aktarılan hasılat tutarı üzerinden, aktarım tarihi itibarıyla %15 oranında gelir vergisi tevkifatı

yapmak ve tevkif edilen tutarları beyan edip ödemekle yükümlüdür. Bir diğer husus ise bu tutarlar üzerinden 94’üncü madde kapsamında ayrıca tevkifat yapılmayacak olmasıdır. Böylelikle bankaların yapmış olduğu tevkifat sosyal medyada içerik üretenler için nihai vergi olacaktır.

Yine mezkur maddeye göre sosyal medyada içerik üretenlerin başka faaliyetleri dolayısıyla gelirinin olması söz konusu istisnadan faydalanmalarına engel olmayacaktır. Ancak bu kapsamdaki kazançları toplamı 103’üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı aşanlar ile faaliyete ilişkin tüm gelirlerini banka vasıtasıyla tahsil etmeyenler bu istisnadan faydalanamazlar. Aksi takdirde cezalı tarhiyat işlemi uygulanacaktır.

Gelir Vergisi Kanununa eklenen mükerrer 20/B maddesine ilişkin usul ve esasların yer aldığı 318 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde⁷ sosyal ağ sağlayıcısı ve sosyal içerik üreticisinin tanımına yer verilmiştir. Buna göre;

Sosyal ağ sağlayıcısı: sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, video gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişiyi,

Sosyal içerik üreticisi: Sosyal ağ sağlayıcıları aracılığıyla; herhangi bir konuya ilişkin paylaşımlar yapmak suretiyle tanıtım ve tavsiyede bulunarak bir ürün ya da hizmetin satın alınması için diğer kullanıcıları etkilemek suretiyle gelir elde edenler ile paylaşımlarının izlenmesi sayesinde reklam gelirlerinden pay alan başta olmak üzere içerik üreticiliği faaliyeti sonucu her türlü gelir elde eden gerçek kişiyi ifade etmektedir.

Sosyal içerik üreticiliği faaliyeti kapsamında sosyal ağ sağlayıcıları üzerinden elde edilen; reklam gelirleri, sponsorluk gelirleri, bağışlar, hediyeler, bahşişler, ücretli abonelik gelirleri gibi gelirler istisna kapsamında dikkate alınacaktır.

⁷ 318 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği. (www.gib.gov.tr). 25 Ağustos 2022.

Mezkûr tebliğ göre sosyal ağ sağlayıcısı olarak kabul edilmeyen kişisel internet sitelerinde faaliyette bulunan kişilerin bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar için mezkûr istisna hükümleri uygulanmayacaktır.

Yukarıda yer verilen mevcut mevzuat uyarınca kullanıcıların etkileşimde bulunmak amaçlı canlı video içerikleri ürettiği ve paylaştığı Bigo Live platformundan sponsorluk, hediye, bağış vb. şekillerde elde edilen gelirlerin istisna kapsamında dikkate alınacağı yönünde bir kanaate varabiliriz. Öte yandan söz konusu uygulamadan Bigo Live ajansı olarak platforma getirilen yayıncılar kapsamında elde edilen komisyon gelirleri ile referans programı kapsamında elde edilen gelirlerin sosyal içerik üreticiliği faaliyeti kapsamında değerlendirilemeyeceği yönünde kanaatimiz oluşmuştur. Çünkü bu minvalde elde edilen gelirler anılan platformda görüntü, ses, video gibi içerikler üreterek sağlanmamış olup aracılık faaliyeti kapsamında yayıncıların hesaplarına girmiş bulunmaktadır. Bu itibarla Bigo Live ajans ile referans programı kapsamında elde edilen gelirler istisna kazanç kapsamında değerlendirilemeyecektir. Konu anlaşılır olması açısından aşağıda örneklendirilmiştir:

Örnek 2: Mükellef Bay A, sosyal ağ sağlayıcısı (Bigo Live) üzerinden oyun videoları ve çeşitli kategorilerde yarışma videoları yayınlamakta ve videoların izlenmesi esnasında yayınlanan içeriklerden hediye adı altında kazanç elde etmektedir. Bay A ayrıca kendi kişisel web sitesinden oyun videoları yayınlamakta ve oyunların bir sonraki bölümüne nasıl geçiş yapılacağına ilişkin videolar yayınlamaktadır. Bu işine ilişkin kişisel internet sitesinin belirli alanlarında reklamlar yayınlanmakta ve yayınlanan bu reklamlardan kazanç elde edilmektedir. Ayrıca kişisel web sitesinden

ücretli abonelerinden de gelir elde etmektedir. Bay A'nın 2021 ve 2022 yılında söz konusu faaliyetlerine ilişkin bilgileri aşağıdaki gibidir:

2021 yılı sosyal içerik üreticiliği (canlı video) faaliyeti kazancı 1.000.000-TL,

2022 yılı sosyal içerik üreticiliği (canlı video) faaliyeti kazancı 500.000,00-TL,

2022 yılı Bigo Live ajansı ile referans programı kazancı 100.000,00-TL,

2022 yılı kişisel internet sitesi reklam ve abonelik kazancı 400.000,00-TL.

Durum: Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde; sosyal ağ sağlayıcısı olarak değerlendirilmesi mümkün olmayan kişisel internet sitesi üzerinden reklamları yayınlamak suretiyle ve abonelik yoluyla elde edilen gelirlerin anılan Kanunda yer alan istisna hükümleri kapsamında değerlendirilmesi söz konusu olmayacaktır. Bu tarz kişisel siteler sadece belirli bir kısmında sosyal etkileşim amaçlı içeriğe yer verdiğinden kişisel internet sitelerinin sosyal ağ sağlayıcıları kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayacağından yayıncıların kişisel internet sitesi aracılığıyla elde ettiği kazançlar istisna kapsamında değerlendirilemeyecektir.⁸ Ayrıca Bigo Live ajansı ile referans programı şeklinde ortaya çıkan kazancın da söz konusu istisna hükümleri kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayacaktır.

Öte yandan sosyal içerik üreticiliği kazançlarının istisna hükümleri 1/1/2022 tarihinden itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yürürlüğe girmiş olduğundan Bay A'nın 2021 takvim yılında elde etmiş olduğu kazancının istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Bay A'nın 2022 yılında sosyal içerik üreticiliği (canlı video) faaliyetinden elde ettiği kazancı ise

⁸ İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı, 14.06.2022 tarih, E-62030549-120-668583 sayılı özelgesi. (www.gib.gov.tr). 20 Ağustos 2022

Kanunun mükerrer 20/B maddesinde şartların sağlanması neticesinde istisna kapsamında değerlendirilecektir. Banka tarafından yapılan tev-kifat nihai vergi olacağından Bay A tarafından beyan edilmeyecektir. Yapılan vergi kesintisi ise istisna kapsamında olmayan diğer faaliyetlerine ilişkin vergiye tabi kazancın ve matrahın tespitinde dikkate alınmayacaktır. Diğer bir ifadeyle istisna kazançtan kesilen vergilerin başka gelirler nedeniyle verilecek yıllık beyanname üzerinden hesaplanan vergilerden mahsubu mümkün değildir.

Diğer taraftan Mükellef Bay A'nın 2022 yılında elde ettiği kazancının, GVK'nın vergi tarifesinin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı (2022 yılı için 880.000 TL) aşması halinde istisnadan faydalanması mevzu bahis olmayacak olup bu kazancın yıllık gelir vergisi beyannamesiyle beyan edilmesi gerekecektir.

2.3- Katma Vergisi Açısından

Değerlendirme

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun⁹ 1/1 inci maddesinde, Türkiye'de ticari faaliyet kapsamında yapılan teslim ve hizmetlerin KDV'ye tabi olduğu hüküm altına alınmıştır. Kanunun 11/1-a maddesinde, yurt dışındaki müşteriler için yapılan hizmetlerin KDV'den istisna olduğu, 12/2'nci maddesinde ise, hizmetin istisna kapsamında değerlendirilebilmesi için hizmetin yurt dışındaki bir müşteri için yapılmış olması ve hizmetten yurt dışında faydalanılması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

KDV Genel Uygulama Tebliğinin¹⁰ «İstisnanın Kapsamı» başlıklı (II/A-2.1.) bölümünde yer aldığı üzere hizmetten yurt dışında faydalanılmasından kasıt, Türkiye'de yurt dışındaki müşteri için yapılan hizmetin, müşterinin yurt dışındaki iş, işlem

ve faaliyetleri ile ilgili olması; Türkiye'deki faaliyetleri ile ilgisi bulunmamasıdır.

Buna göre, Bigo Live'da yayınlanan video içeriklerinin ticari faaliyet kapsamında değerlendirilmesi gerektiği yukarıdaki bölümlerde belirtilmiş olup yayınlanan video içeriklerinin münhasıran yurt dışında izlenme karşılığında sunulan bir video gösterim hizmeti olması halinde, söz konusu hizmet KDV Kanununun 11/1-a maddesine göre (hizmet ihracına ilişkin diğer şartların da sağlanması koşuluyla) hizmet ihracı kapsamında değerlendirilecek ve bu hizmet bedeli üzerinden KDV hesaplanmayacaktır.

Ancak, Bigo Live'da yayınlanan video içeriklerinin yurt dışının yanı sıra yurt içinde de izlenmesinin mümkün olması durumunda, münhasıran yurt dışındaki müşteriler için yapılmayan söz konusu hizmete ilişkin elde edilen gelirlerin, hizmet ihracı kapsamında değerlendirilmesi mümkün bulunmadığından, bu video içerikleri için genel hükümlere göre KDV hesaplanması gerekmektedir.

Yayıncıların KDV ihracat istisna hükümlerinden faydalanabilmesi, içeriklerinin münhasıran yurt dışı izleyicileri için gösterime sunulması ve bu izleyiciler tarafından izlenmesi koşuluna bağlıdır.

Öte yandan sosyal ağ sağlayıcısı olan platformlardan yapılacak araştırma sonucunda elde edilebilecek veriler neticesinde yurt içi ve yurt dışı izlenme oranları ayrıştırılabilirse; içeriklerin, yurt dışı izleyicileri tarafından izlenen kısmı KDV ihracat istisna hükümlerinden faydalanacak olup yurt içi izleyicileri tarafından izlenen kısım için genel hükümlere göre KDV hesaplanması gerekmektedir.

Çalışmamızın önceki bölümünde yer verildiği üzere, Bigo Live platformundan sponsorluk, hediye, bağış vb. şekillerde elde edilen gelirlerin sosyal içerik üreticiliği kazanç istisnası kapsa-

⁹ 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 12 Ağustos 2022.

¹⁰ Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği. (www.gib.gov.tr). 12 Ağustos 2022.

mında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. KDV Kanununun 17/4-a maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 20/B maddesi kapsamında vergilendirilen kazançlara konu teslim ve hizmetler KDV'den istisna edilmiştir. Bu istisna hükmü, 1/1/2022 tarihinden itibaren söz konusu madde (mükerrer 20/B) kapsamında vergilendirilen kazançlara konu teslim ve hizmetlere uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir.

Buna göre, 2022 yılında Bigo Live platformundan sponsorluk, hediye, bağış vb. yollarla sosyal içerik üreticiliği (canlı video) kapsamında elde edilen kazançlara konu teslim ve hizmetler, katma değer vergisi açısından da istisna kapsamında değerlendirilecektir. Ancak söz konusu istisna hükmünün 2022 yılı öncesi dönemlerde elde edilen kazançlara uygulanmayacağı tabidir.

Yukarıda yer verilen hükümler ve açıklamalar doğrultusunda, Bigo Live platformundan sosyal içerik üreticiliği (canlı video) kapsamında elde edilen gelirlere konu teslim ve hizmetler, KDV Kanununun 11/1-a maddesi (hizmet ihracına ilişkin diğer şartların da sağlanması koşuluyla) ve 17/4-a maddesi (01.01.2022 tarihinden itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere) kapsamında istisna olabilecektir. Öte yandan Bigo Live platformundan, uygulamaya Bigo Live ajansı ve referans programı kapsamında yeni kullanıcılar getirerek elde edilen gelirlere konu teslim ve hizmetler ise KDV Kanununun 11/1-a maddesi (hizmet ihracına ilişkin diğer şartların da sağlanması koşuluyla) kapsamında istisna olabilecektir. Ancak bu kazançlara konu teslim ve hizmetler Kanunun 17/4-a maddesi kapsamında değerlendirilemeyecektir.

Bigo Live'da yayınlanan video içeriklerinden elde edilen gelirlerin kayıt ve beyan dışı bırakılması durumunda vergi idaresince tespit edilen kayıt dışı tutarların katma değer vergisi dâhil olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği hakkında farklı görüşler olup bu görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

Bu görüşlerden birine göre, kayıt dışı hasılatın tespit edilmesi durumunda, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 20'nci maddesinin dördüncü fıkrası ile 25'inci maddesi hükümleri göz önünde bulundurularak, aksi kanıtlanıncaya kadar kayıt dışı hasılatın Katma Değer Vergisi hariç bedel olarak dikkate alınması gerektiği şeklindedir.

Konuya ilişkin bir diğer görüşe göre ise, kayıt dışı hasılatın tespit edilmesi durumunda söz konusu kayıt dışı tutarların katma değer vergisi dahil olması mümkün değildir çünkü kayıt dışı bırakmanın amaçlarından biri de katma değer vergisi yükümlülüklerinden kurtulmaktır.

Bir başka görüşe göre ise, kayıt dışı hasılatın tespit edilmesi durumunda mükellefin varsa kayıtlı verilerine göre kayıt dışı tutarların katma değer vergisi dahil mi hariç mi olması gerektiği tespit edilmelidir. Bu görüşe göre örneğin, sosyal ağ platformlarından gelir elde eden bir mükellef uygulamadan hesabına gönderilen bir kısım geliri için fatura düzenlemişse, bu faturaların KDV dahil mi hariç mi olduğu kontrol edilmelidir. Eğer mükellef hesabına yatan paralara KDV dahil olarak fatura düzenliyorsa bu durumda kayıt dışı olarak tespit edilen tutarların da KDV dahil bedel olarak dikkate alınması gerekmektedir ancak mükellef hesabına yatan paralara KDV hariç olarak fatura düzenliyorsa bu durumda kayıt dışı olarak tespit edilen tutarların da KDV hariç bedel olarak dikkate alınması gerekmektedir. Öte yandan bu görüşe göre, VUK madde 3 gereği vergi uygulamalarında olayın görünen yönü değil gerçek biçimi esas alınarak işlem tesis edilmesi gerektiğinden farklı harici araştırmalar ile de faturaların KDV dahil mi hariç mi olduğunun tespit edilmesi gerektiği tabidir.

SONUÇ

Covid pandemisi hayatın olağan akışını yadsınamayacak derecede değiştirmiştir. Bu değişiklikler insanların sadece gündelik yaşamını, sağ-

lığını ve çevresiyle olan etkileşimini etkilemekle kalmamış evde kalmanın verdiği boşlukla dijital (sanal) dünyada yeni iş olanakları da ortaya çıkarmıştır. Bu durum sosyal ağ sağlayıcısı olarak adlandırılan yeni uygulamaların hızla parlamasına olanak sağlamıştır. Haliyle sosyal medya platformlarını kullananlar da can sıkıntısı ile başlayan süreci gelir elde etme boyutuna taşımışlardır.

Çalışmamızda sosyal medya platformu Bigo Live'dan elde edilen gelirlerin ticari kazanç kapsamında vergilendirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bigo Live platformunun sosyal ağ sağlayıcısı olarak kabul edilmesi gerektiği yönünde bir kanaatimiz oluşmuştur. Bu bakımdan 1.1.2022 tarihinden sonra anılan platformdan canlı yayın içeriği üreterek izleyicinin gösterimine sunulan canlı videolar kapsamından elde edilen hediye, bağış gibi gelirlerin sosyal içerik üreticiliği istisnası kapsamında değerlendirilmesi gerektiği yönünden bir kanaate varabiliriz. Öte yandan istisna şartlarının sağlanmaması halinde bu gelirlerin ticari kazanç olarak beyan edilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Öte yandan uygulamaya yeni kullanıcılar (Bigo Live ajansı/referans programı) getirerek elde edilen gelirlerin ise; bu işlerin mahiyeti itibarıyla aracılık olarak değerlendirilmesi gerektiği üzerine bu yöndeki kazançların da ticari kazanç kapsamında vergilendirilmesi gerektiği yönünde bir kanaatimiz oluşmuştur. Ancak bu şekilde elde edilen gelirlerin sosyal içerik üreticiliği istisnası kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmayacağı yönünde bir kanaate varabiliriz.

Bigo Live platformu üzerinden gelir elde edenlerin işe başlama bildirimini yapmaması halinde vergi idaresi tespiti sonrasında kendilerine mükellefiyet tesis edilmesi durumundan 449 no.lu tebliğ gereği beyanname vermeme nedeniyle usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezası kesilemeyecektir. Ancak işe başlama bildirimini zamanından yapmayan yayıncılar adına bu bakımdan usule uymamaktan ötürü ceza kesilebilecektir.

Bu cezanın ise hangi sınıftan, hangi satırdan kesilebileceği çalışmamızda değerlendirilmiş olup "yıllık gayrisafi iş hasılatı" baz alınarak bilanço hesabı esasına göre defter tutma haddinin kontrolü neticesinde işlem tesis edilmesi gerektiği yönünde bir kanaate varabiliriz.

Bigo Live uygulamasından verilen hizmetler (canlı yayınlar) katma değer vergisine tâbidir. Uygulamadaki canlı yayınların yurt içi yanı sıra yurt dışı kullanıcıların da istifadesine sunulması halinde verilen hizmetin yurt dışı izleyiciye isabet eden kısmı katma değer vergisinden istisna olacak olup yurt içine isabet eden kısmı için ise ihracat istisnası söz konusu olmayacak olup yayıncılar tarafından hesaplanan verginin beyan edilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, 2022 yılı itibarıyla Bigo Live platformundan sponsorluk, hediye, bağış vb. yollarla elde edilen kazançlara konu teslim ve hizmetlerin, sosyal içerik üreticiliği istisna kazançları kapsamında katma değer vergisi açısından da istisna kapsamında değerlendirilmesi gerektiği yönünden bir kanaate varabiliriz.

KAYNAKÇA

- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 10 Haziran 2022.
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu. (www.mevzuat.gov.tr). Erişim tarihi: 12 Ağustos 2022.
- Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği. (www.gib.gov.tr). 12 Ağustos 2022.
- 318 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği. (www.gib.gov.tr). 25 Ağustos 2022.
- 449 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği. (www.gib.gov.tr). 15 Ağustos 2022.
- Osmaniye Valiliği Defterdarlık Gelir Müdürlüğü. 01.09.2021 tarih. 54451858-045-22752 sayılı özelgesi. (www.gib.gov.tr). 10 Ağustos 2022
- İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı. 14.06.2022 tarih. E-62030549-120-668583

sayılı özelgesi. (www.gib.gov.tr). 20 Ağustos 2022

- Wikipedia. "Talk: Bigo Live". (https://en.wikipedia.org/wiki/Bigo_Live). Erişim Tarihi: 1 Haziran 2022.
- Bigo Live. "Bigo Live'da PK Ne Anlama Geliyor? PK'ye Nasıl Başlanır?". (<https://blog.bigo.tv/tr/sss/bigo-live-start-pk/>). Erişim Tarihi: 5 Haziran 2022.

- Shiftdelete.net. "Teknoloji Haberleri". (<https://shiftdelete.net/sosyal-medya-dunyasinin-eglenceli-uygulamasi-bigo-live>). Erişim Tarihi: 5 Haziran 2022.
- Onedio. "Haberler, Teknoloji, Yapay Zeka, Sosyal Medya". (<https://onedio.com/haber/sosyal-medya-dunyasinin-eglenceli-uygulamasi-bigo-live-1005124>). Erişim Tarihi: 7 Haziran 2022.